

Sygn. akt: I C 549/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2022 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Żelewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 października 2022 r. w G.

sprawy z powództwa **J. L. (1)**

przeciwko **B. L.**

o zachówek

I. zasądza od pozwanej B. L. na rzecz powódki J. L. (1) kwotę 50.333,33 zł (pięćdziesiąt tysięcy trzysta trzydzieści trzy złote 33/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 44.444,44 zł od dnia 19 sierpnia 2020r. do dnia zapłaty i od kwoty 5.888,89 zł od dnia 22 lutego 2022r. do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. kosztami procesu obciąża w całości pozwaną pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu po zakończeniu postępowania;

IV. wyrokowi w pkt. I do kwoty 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Powódka J. L. (1) wniosła pozew przeciwko B. L. o zapłatę kwoty 44.444,44 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 sierpnia 2020r. do dnia zapłaty tytułem zachowku po zmarłym ojcu J. L. (2).

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że spadek po J. L. (2) nabyła żona zmarłego, a matka powódki tj. pozwana B. L.. Do kręgu spadkobierców ustawowych po J. L. (2) należała – poza stronami – także siostra powódki I. R.. W skład spadku po zmarłym wchodzi udział w wysokości 1/3 części w prawie współwłasności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonym w G. przy ul. (...). Zmarły sporządził testament, w którym do całości spadku powołał pozwaną. W związku z tym powódce przysługuje zachówek w wysokości 1/6 wartości ww. nieruchomości, którą powódka określa na kwotę 800.000 zł. Powódka wskazała, że żyła z ojcem w tym samym domu w dobrych stosunkach, wobec czego przysługuje jej prawo do uzyskania zachowku jako ekwiwalent części majątku spadkowego spadkodawcy. Powódka wezwała pozwaną do zapłaty pismem z dnia 6 sierpnia 2020r., które zostało odebrane w dniu 11 sierpnia 2020r., lecz do dnia wniesienia pozwu pozwana nie zastosowała się do niego.

(pozew, k. 3-5)

Pozwana zakwestionowała powództwo co do wysokości. Zdaniem pozwanej wskazana w pozwie wartość nieruchomości jest zawyżona. Jak wskazano sporna nieruchomość stanowiła dom rodzinny wybudowany przez rodziców pozwanej. B. L. udział w nieruchomości otrzymała wraz z mężem w formie spadku po ojcu i w postaci darowizny od matki. Z księgi wieczystej wynika, że pozwana posiada udział w wysokości 8/12, powódka 2/12, zaś I.

R. 2/12. Powódka zamieszkuje w domu jednorodzinnym położonym na ww. nieruchomości od urodzenia, zajmując cały parter, natomiast na piętrze zamieszkuje pozwana wraz z drugą córką i jej rodziną. Pomimo posiadania udziału w wysokości zaledwie 1/6 powódka korzysta z nieruchomości ponad swój udział. Pozwana zaprzeczyła, by powódka pozostawała w dobrych relacjach z ojcem, albowiem nie przychodziła do niego bez okazji, nie rozmawiała z nim, nie interesowała się jego stanem zdrowia, rzadko odwiedzała w szpitalu, nadto domagała się oddzielenia klatki schodowej w budynku dodatkowymi drzwiami. Powódka ponosiła mniejszą część kosztów utrzymania nieruchomości, obciążając kosztami remontów rodziców. Powódka będąc w dobrej sytuacji finansowej, zajmując powierzchnię budynku nieadekwatną do wysokości udziału, domaga się od pozwanej utrzymującej się z renty w kwocie 1.942,77 zł ogromnej kwoty. Pozwana podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego, wskazując na niewywiązywanie się przez powódkę z obowiązków rodzinnych wobec ojca, jej dobrą sytuację finansową, a także swoją złą sytuację materialną i żądając obniżenia wysokości zachowku.

(odpowiedź na pozew, k. 32-37)

W toku sprawy, powódka rozszerzyła powództwo do kwoty 50.333,33 zł.

(pismo powódki z dnia 19 stycznia 2022r., k. 303-304)

Pozwana uznała powództwo co do kwoty 25.000 zł.

(pismo pozwanej z dnia 28 lutego 2022r., k. 320-322)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca J. L. (2) zmarł w dniu 24 stycznia 2016r. W chwili otwarcia spadku zmarły był żonaty z pozwaną B. L., pozostawił dwie córki: powódkę J. L. (1) oraz I. R..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu J. L. (2) k. 12, odpis zupełny aktu urodzenia powódki, k. 9, odpis skrócony aktu małżeństwa powódki, k. 11)

Testamentem notarialnym sporządzonym w dniu 6 lipca 2006r. (rep. A 5113/2006 notariusz L. W.) J. L. (2) powołał do całości spadku swoją żonę B. L..

(dowód: testament notarialny z dnia 6 lipca 2006r. k. 13-14)

Postanowieniem z dnia 16 marca 2017r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII Ns 192/17 Sąd Rejonowy w Gdyni stwierdził, że spadek po J. L. (2), na podstawie testamentu z dnia 6 lipca 2006r., nabyła w całości z dobrodziejstwem inwentarza pozwana B. L.. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 7 kwietnia 2017r.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 16 marca 2017r. k. 15)

W skład spadku po J. L. (2) wchodził udział w wysokości 1/3 części w prawie współwłasności nieruchomości gruntowej, zabudowanej domem jednorodzinnym, położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na mocy umowy darowizny z dnia 2 sierpnia 1995r. J. L. (2) i pozwana nabyli udział w wysokości 1/6 części na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, zaś w wyniku dziedziczenia po teściu F. P. J. L. (2) i B. L. nabyli udziały w wysokości po 1/4 części każde z nich.

W dacie śmierci spadkodawcy powódka i jej siostra I. R. były współwłaścicielkami przedmiotowej nieruchomości w udziałach po 1/6 części.

(dowód: umowa darowizny z dnia 2 sierpnia 1995r., rep. A 2580/1994 notariusz L. W., k. 16-19, postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 5 maja 1995r., w sprawie o sygnaturze akt I Ns 401/95, k. 31)

Wartość rynkowa nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...) według stanu na dzień 24 stycznia 2016r., w cenach aktualnych wynosiła 906.000 zł.

(dowód: opinia biegłej sądowej z zakresu szacowania nieruchomości E. D., k. 227-263 wraz z pisemnymi opiniami uzupełniającymi, k. 291-295, 346-349)

Spadkodawca nie pozostawił wartościowego majątku ruchomego. Nadto, nie dokonał za życia żadnych darowizn, podlegających doliczeniu do spadku.

(dowód: przesłuchanie powódki J. L. (1), płyta CD k. 213)

Na parterze budynku mieszkalnego przy ul. (...) w G. zamieszkuje powódka wraz z mężem J. L. (3) i synem D. L.. Natomiast, pomieszczenia położone na piętrze zajmuje pozwana oraz jej córka I. R. z synem W. R.. Na parterze znajdują się trzy pokoje, kuchnia, łazienka oraz korytarze, a na piętrze dwa pokoje, kuchnia i łazienka. W budynku nie ma wydzielonych osobnych mieszkań. Powódka przeprowadziła gruntowny remont kuchni, dwóch pokoi na parterze, zaś w trzecim pokoju wymieniła podłogę i wycekolowała ściany.

Po śmierci spadkodawcy, strony zawarły porozumienie co do zwiększenia udziału powódki (z 50 % do 57 %) w opłatach związanych z utrzymaniem nieruchomości. Nie było zaległości z tytułu kosztów utrzymania nieruchomości. Latem 2020r. po rozwodzie z mężem, I. R. zażądała opuszczenia przez powódkę dwóch pomieszczeń na parterze. Powódka wraz z mężem wybudowali na przedmiotowej nieruchomości garaż oraz altanę letniskową na ww. działce. Po śmierci spadkodawcy stosunki stron uległy pogorszeniu. Pozwana kilkakrotnie wygrażała córce, wyrzucała rzeczy należące do powódki na śmietnik. Powódka kilkakrotnie wzywała Policję.

(dowód: zeznania świadka B. C., k. 135-140, zeznania świadka D. L., k. 143-154, przesłuchanie powódki J. L. (1), płyta CD k. 213)

Pismem z dnia (...) syn powódki D. L. poinformował, że został współwłaścicielem nieruchomości.

(dowód: pismo z dnia 3 września 2020r., k. 41)

Na mocy umowy darowizny z dnia 14 grudnia 2020r. pozwana B. L. darowała udział w wysokości 8/12 części w prawie współwłasności przedmiotowej nieruchomości na rzecz swojej córki I. R..

(dowód: umowa darowizny z dnia 14 grudnia 2020r., rep. A 5041/2020 notariusz D. E., k.86-88)

W czasie choroby J. L. (2) opiekowały się pozwana oraz córka I. R.. Nie zwracały się o pomoc w opiece do powódki. Powódka uczestniczyła w spotkaniach i uroczystościach rodzinnych z udziałem spadkodawcy, wspólnie z rodzicami spędzała święta. Stosunki powódki z ojcem były poprawne. J. L. (1) odwiedzała ojca w szpitalu.

(dowód: zeznania świadka B. C., k. 135-140, zeznania świadka D. L., k. 143-154, przesłuchanie powódki J. L. (1), płyta CD k. 213, przesłuchanie pozwanej B. L., płyta CD k. 213)

Pismem z dnia 6 sierpnia 2020r. pełnomocnik powódki wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 44.444,44 zł tytułem zachowku po J. L. (2) w terminie 7 dni od doręczenia wezwania. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 11 sierpnia 2020 roku.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 6 sierpnia 2020r., k. 20 wraz z dowodem nadania, k. 21 i wydrukiem z portalu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej S.A., k. 22)

B. L. utrzymuje się z renty rodzinnej w kwocie 2.023,29 zł.

(dowód: decyzja ZUS, k. 323)

Powódka od 2017 roku nie pracowała, będąc na utrzymaniu męża, który prowadzi warsztat blacharski.

(dowód: zeznania świadka B. C., k. 135-140, zeznania świadka D. L., k. 143-154)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu zeznań świadków D. L., B. C., I. R., a także dowodu z opinii biegłej sądowej z zakresu szacowania nieruchomości.

Oceniając zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów przedłożonych przez strony. Podkreślić bowiem należy, iż dokumenty w postaci postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, aktów notarialnych oraz odpisów aktów stanu cywilnego mają charakter dokumentów urzędowych i w związku z tym korzystają one z domniemania autentyczności i zgodności z prawdą wyrażonych w nich oświadczeń, których w toku niniejszego postępowania żadna ze stron nie próbowała wzruszyć w trybie art. 252 kpc. Pozostałe dokumenty mające charakter dokumentów prywatnych (korespondencja stron) również nie były kwestionowane przez strony.

Za wiarygodne Sąd uznał również zeznania świadków D. L. i B. C. odnośnie relacji powódki i spadkodawcy, a także relacji stron niniejszego postępowania. Zważyć bowiem należy, iż w powyższym zakresie zeznania były ze sobą zbieżne, a także korelowały z zeznaniami powódki, a częściowo również z zeznaniami pozwanej. Wymienieni świadkowie zgodnie zeznali, że powódka utrzymywała stałe relacje z ojcem, a spadkodawca nigdy nie skarżył się na nią. Jeśli natomiast chodzi o konflikt stron, to z zeznań wymienionych powyżej osób rozgorzał on już po śmierci spadkodawcy, w szczególności, gdy powódka wystąpiła z roszczeniem o zachówek.

Zdaniem Sądu jedynie w niewielkim stopniu za wiarygodne i przydatne do rozstrzygnięcia można było uznać zeznania świadka I. R.. Zeznania te są nacechowane silnym, negatywnym ładunkiem emocjonalnym w stosunku do powódki. Świadek opisuje relacje z siostrą niemal od chwili swojego narodzenia, wskazując, że niemal przez cały ten okres były one złe, a nadto wskazuje, że powódka miała złe relacje niemal ze wszystkimi domownikami. Trudno dać wiarę tym zeznaniom, choćby w kontekście zeznań pozwanej, która wskazała, że wszyscy mieszkańcy domu uczestniczyli wspólnie w rodzinnych uroczystościach, odwiedzali się etc. (np. pozwana wskazuje, że powódka chodziła w odwiedziny do siostry). Kierując się doświadczeniem życiowym należałoby stwierdzić, że gdyby stosunki były faktycznie zaognione (jak wskazuje świadek) to rodzina raczej unikałaby powódki zamiast zapraszać ją na wspólne celebrowanie świąt.

Jeśli chodzi o zeznania stron, to nie ma podstaw, by odmówić wiary zeznaniom powódki J. L. (1). Zważyć należy, iż korelują one z zeznaniami choćby świadków pochodzących spoza kręgu rodziny (B. C.). W części należało dać także wiarę zeznaniom pozwanej, która m.in. wskazała, że powódka utrzymywała poprawne relacje z ojcem, uczestniczyła w rodzinnych spotkaniach, odwiedzała ojca w szpitalu, czy też zaglądała do mieszkania rodziców.

Ponadto, za wiarygodny dowód w sprawie Sąd uznał opinię biegłej sądowej do spraw (...). W ocenie Sądu opinia złożona przez biegłą mającą formę operatu szacunkowego została sporządzona w sposób rzetelny, profesjonalny i z zachowaniem należytych standardów. Biegła logicznie uzasadniła wnioski do jakich doszła, co pozwoliło Sądowi na prześledzenie toku myślowego biegłej i weryfikację prawidłowości wyceny pod kątem obowiązujących przepisów prawa dotyczących wyceny nieruchomości, a także zasad logicznego rozumowania czy wiedzy powszechnej. Nadto, w opiniach uzupełniających biegła w sposób rzeczowy, logiczny i przekonujący odniosła się do zarzutów wniesionych przez stronę pozwaną. Wyjaśnienia biegłej nie budzą również żadnych wątpliwości zwł. w kontekście przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami a także przepisów wykonawczych dotyczących sporządzania operatu szacunkowego i Sąd je w pełni podziela. Zdaniem Sądu omawianie odpowiedzi biegłej na poszczególne zarzuty – wobec doręczenia stronom opinii uzupełniających – jest bezprzedmiotowe.

Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 991 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z § 1 zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy

dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek). W myśl art. 991 § 2 kc jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Przechodząc do szczegółowych rozważań należy zauważyć, iż w niniejszej sprawie nie było sporu co do tego, że pozwana B. L. jest spadkobiercą testamentowym po zmarłym mężu J. L. (2). Okoliczność ta wynika również z przedłożonego odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 16 marca 2017r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt VII Ns 192/17 w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po J. L. (2). Bezsporne było również, że powódka J. L. (1) jako zstępna (córka) spadkodawcy należy do ustawowego kręgu osób uprawnionych do zachowku. Kluczowym dla rozstrzygnięcia kwestii wysokości zachowku było ustalenie kręgu spadkobierców ustawowych, którzy byliby powołani do dziedziczenia gdyby spadkodawca nie sporządził testamentu. Zgodnie z treścią art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Skoro, w dacie śmierci spadkodawca J. L. (2) był żonaty i pozostawił dwie córki, to w razie dziedziczenia ustawowego każdemu ze spadkobierców przypadłby udział w wysokości 1/3 części spadku. Zatem powódka miała prawo do zachowku w wysokości 1/6 części spadku ($1/2 \times 1/3$).

W dalszej kolejności należało ustalić substrat zachowku. Zgodnie z dyspozycją art. 993 kc substrat zachowku obejmuje czystą wartość spadku powiększoną o wartość darowizn i zapisów windykacyjnych. Ustalenie wartości stanu czynnego spadku następuje poprzez zestawienie i wycenę wszystkich praw (aktywów) należących do spadku, następnie – od tak ustalonej wartości stanu czynnego spadku – odejmuje się wartość stanu biernego (pasywów) spadku. Stosownie do treści art. 993 kc przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Czysta wartość spadku powiększona o darowizny doliczane do spadku tworzy substrat zachowku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 stycznia 2018r., I ACa 878/17, L.). Podkreślić należy, iż doliczaniu do spadku podlegają wszystkie darowizny nieobjęte wycenieniem zawartym w dyspozycji przepisu art. 994 kc. Powyższe oznacza, że spadkobiercy oraz osoby uprawnione obowiązani są zaliczyć pomiędzy sobą wszystkie darowizny, niezależnie od okresu ich dokonania, natomiast wyjątki od tej zasady reguluje art. 994 kc (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 stycznia 2017r., I ACa 816/16, L.). W niniejszej sprawie bezsporne było, że w skład spadku po J. L. (2) wchodził jedynie udział w wysokości 1/3 części w prawie własności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...). Wartość tego składnika majątkowego Sąd ustalił na podstawie dowodu z opinii biegłej sądowej z zakresu wyceny nieruchomości. Skoro – stosownie do treści opinii – wartość całego prawa wynosiła 906.000 zł, to wartość udziału spadkodawcy wynosiła 1/3 tej kwoty tj. 302.000 zł. Nie wykazano, aby doliczeniu do spadku podlegały jakiegokolwiek darowizny, nie udowodniono też istnienia długów spadkowych.

Zważyć należy, iż powódka w niniejszej sprawie domagała się obniżenia należnego powódce zachowku podnosząc zarzut nadużycia prawa podmiotowego. W judykaturze podkreśla się, że zastosowanie art. 5 kc nie jest wykluczone także do spadkowych praw podmiotowych (por. wyrok SN z dnia 11 lipca 2012r., I CSK 75/12, LEX nr 1311040), w tym nie jest wyłączone obniżenie wysokości należnej z tego tytułu sumy na podstawie art. 5 kc (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1981r., III CZP 18/81, OSNCP 1981 nr 12, poz. 228, L.). Wskazuje się przy tym, że ocena Sądu, czy żądanie zapłaty sumy odpowiadającej wysokości zachowku stanowi nadużycie prawa (art. 5 kc), nie powinna pomijać, że prawa osoby uprawnionej do zachowku służą urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie spadkodawca ma wobec swoich najbliższych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004r., IV CK 215/03, PiP (...)). Jednocześnie jednak dopuszcza się, że pozbawienie osoby uprawnionej zachowku na podstawie art. 5 kc, jednakże tylko w sytuacjach wyjątkowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2001r., IV CKN 250/00, niepublikowany). Zastosowanie art. 5 kc nie może udaremniać celów przepisów o zachowku, a odwołanie do zasad współżycia społecznego winno raczej służyć ochronie zobowiązanego do zachowku w sytuacji, gdy jego wysokość będzie nadmierna np. w wyniku nagłych zmian ekonomicznych, czy innych niezależnych od spadkobiercy zjawisk wpływających na wartość spadku, np. jego kradzież (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 11 października

2012r., VI ACa 611/12, L.). Nadto, wskazuje się, że nadużycie prawa przez żądanie zapłaty zachowku powinno być rozpatrywane przede wszystkim w kontekście stosunków istniejących w płaszczyźnie uprawniony - spadkobierca, zaś okoliczności występujące na linii uprawniony - spadkodawca nie są wprawdzie pozbawione znaczenia, ale mogą zostać uwzględnione tylko jako dodatkowe, potęgujące ocenę sprzeczności żądania zapłaty zachowku z zasadami współżycia społecznego. Zasadniczo bowiem wyłączenia prawa do zachowku, z uwagi na niewłaściwe postępowanie w stosunku do spadkobiercy, dokonuje on sam w drodze wydziedziczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 kwietnia 2017r., I ACa 931/16, L.). Pozbawienie zachowku na podstawie art. 5 kc dopuszcza się w orzecznictwie jedynie wyjątkowo (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 marca 2017r., I ACa 67/16, L.) np. w sytuacjach skrajnie rażącego negatywnego zachowania uprawnionego względem spadkodawcy albo tak drastycznie złej sytuacji zobowiązanego, że wykonanie uprawnienia do zachowku naraziłoby tego zobowiązanego na skrajny niedostatek bądź wręcz niesprawiedliwość.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie sposób uznać, aby na linii spadkodawca – powódka zachodziły jakiegokolwiek okoliczności, które zasługiwałyby na negatywną ocenę w świetle zasad współżycia społecznego. Zważyć należy, iż nawet pozwana w swoich zeznaniach stwierdziła, że spadkodawca zawsze spędzał święta, uroczystości rodzinne z powódką, a gdy ze względu na stan zdrowia J. L. (2) nie mógł zejść na dół, to powódka przynosiła dla niego tort urodzinowy. Powódka wraz z rodziną odwiedzała ojca w szpitalu, nadto odwiedzała rodziców np. gdy szła na strych rozwiesić pranie. Strona pozwana podnosiła, że powódka nie pomagała w opiece nad chorym ojcem, jednak zważyć należy, iż J. L. (2) miał zapewnioną opiekę ze strony najbliższych, którzy wspólnie zamieszkiwali z nim na pierwszym piętrze. Nie przedstawiono żadnych wiarygodnych dowodów, które wskazywałyby, że powódka kiedykolwiek odmówiła pomocy ojcu, gdy została o to poproszona. Zatem nie sposób przyjąć, aby pomiędzy powódką a spadkodawcą zaszło jakiegokolwiek zdarzenie, które zasługiwałoby na negatywną ocenę w świetle zasad współżycia społecznego. Podobnie, na linii powódka – spadkobierca nie sposób dopatrzeć się takich okoliczności. Obecny konflikt pomiędzy córką a matką jest spowodowany przede wszystkim zgłoszeniem roszczenia o zachówek przez powódkę, a jak się wydaje jest dodatkowo eskalowany przez siostrę powódki. Sama zaś sytuacja finansowa pozwanej, w sytuacji, gdy dobrowolnie nieodpłatnie wyzbywa się udziału we współwłasności nieruchomości, stanowiącego jej jedyny wartościowy majątek, nie może stanowić podstawy do ograniczenia jej odpowiedzialności z tytułu zachowku. Bez znaczenia były podnoszone przez pozwaną kwestie rzekomego ponoszenia przez powódkę opłat w wymiarze mniejszym niż wynikający z powierzchni, z jakiej faktycznie korzysta. Jak wynika z osobowego materiału dowodowego kwestie związane z ponoszeniem opłat były przedmiotem ustaleń współwłaścicieli (powódka przystała na propozycję zwiększenia jej procentowego udziału w kosztach utrzymania nieruchomości). Ewentualne roszczenia z tego tytułu mogą być dochodzone w odrębnych postępowaniach i nie mają bezpośredniego znaczenia dla oceny roszczenia o zachówek pod kątem zasad współżycia społecznego.

Mając zatem na względzie ustaloną wartość majątku spadkowego, wysokość udziału spadkowego powódki przysługującego jej w razie dziedziczenia ustawowego, a także wysokość należnego zachowku (1/6) należało uznać żądanie zachowku ustalone na kwotę 50.333,33 zł za uzasadnione. Taką też kwotę, na podstawie art. 991 kc, należało zasądzić na rzecz powódki.

Nadto, na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 44.444,44 zł od dnia 19 sierpnia 2020r. do dnia zapłaty, natomiast od kwoty 5.888,89 zł (stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą, jakiej ostatecznie powódka domagała się po rozszerzeniu powództwa a żądaniem pierwotnym) od dnia 22 lutego 2022r. do dnia zapłaty. Podkreślić należy, iż roszczenie o zachówek jest roszczeniem bezterminowym, a jego wymagalność podlega ustaleniu na podstawie art. 455 kc (por. wyrok SN z 22 maja 2013 r., III CSK 319/12, OSNC 2014, Nr 2, poz. 16). Zważyć jednak należy, iż pismem z dnia 6 sierpnia 2020r. pełnomocnik powódki wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 44.444,44 zł tytułem zachowku po J. L. (2) w terminie 7 dni od doręczenia wezwania. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 11 sierpnia 2020 roku. Uwzględniając wyznaczony siedmiodniowy termin do zapłaty, należało uznać, że roszczenie stało się wymagalne dopiero z dniem 19 grudnia 2020r. Zważyć należy, iż od kwoty o jaką powódka rozszerzyła powództwo również domagała się zasądzenia odsetek od dnia 19 sierpnia 2020r. Stosownie jednak do powyższych rozważań roszczenia o zachówek w tym zakresie stało się wymagalne dopiero po wezwaniu do zapłaty.

Mając na względzie, że doręczenie pisma zawierającego rozszerzenie powództwa nastąpiło w dniu 21 lutego 2022r. (zpo k. 319), to roszczenie stało się wymagalne od dnia następnego. Zatem, za okres od 19 sierpnia 2020r. do 21 lutego 2022r. roszczenie o zapłatę odsetek od kwoty 5.888,89 zł podlegało oddaleniu na podstawie art. 481 kc i art. 455 kc a contrario.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy obciążył nimi w całości pozwaną, która uległa w niniejszej sprawie. Jednocześnie, szczegółowe wyliczenie kosztów, na mocy art. 108 § 1 kpc Sąd powierzył Referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się wyroku.

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 kpc wyrokowi w pkt. I do kwoty 25.000 zł Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności, albowiem w tym zakresie pozwana uznała powództwo.